

הטור השביעי

מאוצר האגדה

סנותית, מעורר בנו פליאת התפעל-
לות. רק לעתים רחוקות עולה בנו
הרהור של תהיה על ערכם המוחלט
של הדברים הללו, ואז אנו תופסים כי
סיפורו של גוסס החורז מברית המר
עצום ומספר כי אחותו או אחיו או
הוריו לא ברחו מפניו משנודע להם
שהא מחפש אותם, אלא באו אפילו
לפגוש אותו בתחנה. — כן, סיפור כזה
מפליא אותנו כמו שהפליאו את בני
המאה החמש-עשרה והשש עשרה. סי-
פורי האגדות של ראשוני מגלי היב-
שות הנעלמות על הררי אבנים טרבות
ומרגליות ב"הודו המערבית" או על
אנשים בעלי שני ראשים באיי האר
קינז הרחוקים.

סופרים ובעלי מחשבות הגו פעם
נכאים על שהעולם, לאחר גילוי צפר
נותיו הגיאוגרפיות, עשוי לאבד את
טעמי האכזריות האגדיים שבו. הש-
שות אלו נתברו כשאנו שומעים כיום
כי אזרחים סובייטים עומדים בככר
מאיאקובסקי במוסקה ומשוחחים על
פוליטיקה ויש בהם שמביעים דעות
החולקות, בנקודה זו או אחרת, על
הקו השליט והם אינם נעלמים למחרת
היום בלי שם וזכר, כשאנו שומעים
זאת הרינו מרגישים בסועל ממש כי
העולם עזרו מלא פלאים.

ד.

אכן, סיפורי פלאות כמו אלה עשוי
יים אולי להעיד יותר מכל על האפי-
לה הנוראה ששררה בברית המועצות
באותן שנות עבדות ואי-חוק אשר
המאמינים קוראים להן, משום כבוד
וטוהר-שמו של המשטר, בשם שנות
ההסתאבות. גילויי ההסקרות של אר-
תן שנים לא היה בהם בשעתם כדי
להיות עדות גיבחת, כיון שתמיד קמו
בעולם סניגורים שראו באותן תועפות
אוסל את התגלמותו העילאית של המסע
האמיץ והנאור אל אשרה וגאולתה של
האנושות, לא כן עכשו. לבני גילוייה
האגדיים של תקופת ההפשרה אין רי-
כות. כשמגיעות מברית המועצות ידי-
עות המעידות כי אדם יכול כיום לחי-
יות שם בטוח כמעט שיקשה קצת
להמיתו ביריה או להוציאו מדתו
בבית הכלא בלא דין ובלא כתב אש-
מה, רואים בכך גם הסטאליניסטים של
יום אתמול הישב עצום הם שמחים
על כך יחד עם מתנגדיהם ולא רק
שמחים אלא נושאים אפילו ראשם
בגאות, בהרגשת עליונות...

סיפורי פלאות אלו צריכים להזכיר
לנו, לאמיתו של דבר, לא רק את
אנדות הנוסעים הראשונים אל האיים
האגדיים אלא גם משתו שונה מה
לחלוטין, חדשות כאלו נראות למצי-
שה כאילו נלקחו מתוך סיפור דמיוני
(שאינו דמיון) על עולם ששקע בחשי-
כה של הרס כל חוקים וערכים, ולי-
אחר תקופת ברבריות נואשת מחרי-
לים לנצץ בו שוב הבהובי התחלות
חדשות, והאדם מתחיל להמציא מת-
דש את השושנות שבחמצאות, כמו הגי-
רות ראשונות של לשון חסנית והמי-
צאת הכתב וכדומה... כן, אפשר שאין
לשלב כאן, בסוסת של רשימה קצרה
זו, ענין יחודי דווקא, אך בלי ששים
אתה נזכר באינו מידה של חוקרה ותי-
ערכה ומליאה השתוממות נתקבלה
הידיעה כי הכתב האשורי של היהודי
דים, אשר קדם לכתב הרוסי באלפי
שנים הומצא מחדש בימים אלה
ברוסיה עם חופעתו המציגית של כתב
העת היהודי במוסקות, פן, תהליך גדול
וגורלי של ריפורמה מתחולל אולי
כיום ברוסיה, אך כשאנו שמים אל לב
מה ערכם המוחלט של גילויי התהליך
הזה הננו יודעים כי ההתפעלות שהם
מעוררים מעידה לא עליהם עצמם אלא
על החושך שסתולו הם מנצנים.

עורך "איובאסטיה", אלכסיי אדוץ-
ביי, חתנו של חרושצ'וב, בא לארצות
הברית לראיין את הנשיא קאנאדי. הוא
יצא מאצל הנשיא שמה וטוב לב, וכ-
ששאלתו עתונאים אם אמנם יפורסמו
דבריו של נשיא ארצות הברית כמו
שהב, בעתון הממשלה הסובייטית,
השיב כי הדבר מובן מאליו, הוא כמעט
נעלב אפילו על עצם השאלה, שכן,
באמת, ממהי מעלימה העתונות הסובי-
ייטית דעות ויריעות שאינן לפי רוחה?
אם כך ואם כך, ספקנותם של השוא-
לים נתבררה לחלוטין. שיחתו של
הנשיא קאנאדי, בה הסביר את השקי-
פתה של ממשלת ארצות-הברית על
המשבר הביננושי וגורמיו, נדפסה בעי-
תונה של הממשלה הסובייטית בלי
השמטה, ממש כדרך שפורסמו בעתור
ני ארצות הברית דעותיו של חרוש-
צ'וב בשיחות שערכו אתו ברוסיה עחו-
נאים אמריקאיים.

ב.

סוכנויות הטלגרף מסרו לפני ימים
אחדים כי באותה שעת-ערב מוסקואית
בה הופיע גליון ה"איובאסטיה" שהי
כיל את הראיון עם קאנאדי נחסמו
טפסי העתון על ידי הקהל הרוסי בקי-
צב שלא נודע כמותו, שורות-חור של
קהל — כך מספרים — נעו על פני
דוכני-המכירה ובמשך זמן קצר נע-
שה גליון לא-מכור של אותו גליון מן
הדברים הנדירים ביותר בבירת בריה
המועצות.

להיטותו של הקהל הרוסי אחרי
העתון שהביא את דברי הנשיא האמ-
ריקאי יש לה לכאורה סיבה פשוטה
ומובנת. הסנסאציה שבדבר, וכמובן
החרדה מפני המתחות השוררת בין
הגושים והנהיה הטבעית, המשותפת
לכל באי עולם, ליריעות מן המתרחש
והמתחדש בשטח המסוכן הזה.

ואף על פי כן — אותה חסיפה של
גליונות "איובאסטיה" דומה שעיקרה
היה לא טעם ההתענינות הפוליטית,
דומה כי הקהל המוסקואי עט לאו דוור
קא על החידושים שהיו צפויים לו
בדבריו של קאנאדי, אלא על החידוש
שחידש חרושצ'וב בהרשותו לפרסם
את הדברים הללו כעתון הסובייטי,
יותר משהיה כאן תור של קהל לחי-
טיפת חדשות, היה זה תור מסוגם של
אלה המתהווים בעת מחסור ומצוקה
ליד מאפיות או חנויות מכולת בשעת
חלוקתו הפתאומית של מצרך משוט וחי-
יוני שאין להשיגו בשוק, אותו מצרך
שעל חופעתו הקצרה והחולפת נחבשר
הקהל המוסקואי באותה שעת, ערב,
אפשר לכנותו "חופש האינפורמאציה"
או "תאפשרות לשמוע את הצד שכני"
גד, או שמות אחרים מסוג שאינם
עשויים אולי לעורר את בלוטות החי-
אבות, אך דומה כי ריחו של אותו
מצרך הרעיד את נחירי הקהל המוס-
קואי כמו שריחו של הבורשץ' תחם
והחריף עשוי להרעיד את נחיריו של
הרעב.

ג.

עובדה זו, ש"איובאסטיה" הקצה
מקום להרצאת השקפתו ונימוקיו של
נשיא ארצות הברית, היתה כמובן
לסנסאציה גם במערב, הנשיא קאנאדי
אף מסר, כידוע, מצין גילוי דעת מיר-
חד המדגיש את חשיבותו ומשמעותו
של מעשה זה. אין ספק כי הענין מצ-
טרף אל שרשרת החידושים, החבר-
תיים והמשטרניים, בברה"מ בתקופת
זו שסימנה הוא כנראה על אף הכל
סימן של "הפשרת השלגים", כל גילוי
חדש של ליבראליזאציה, בארץ הסובי-
ייטים אם בתחום החווי האזרחי, שנעי-
שה כנראה חפשי יותר ובטוח יותר,
ואם בתחומי ההבעה הספרותית והאי-